

Tarptautinis
THE NEW YORK TIMES
bestselleris

**Lauren
Groff**
**Moiros ir
Furijos**

baltos lankos

Lauren Groff

Moiros ir
Furijos

Iš anglų kalbos vertė Aistė Kvedaraitė-Nichols

baltos lankos

VII

Teatro ateities simpoziume, vykusiame tokiam turtingame universitete, kuris įstengė sumokėti, kam tik nori, dalyvavo keturi dramaturgai: dvidešimtmetė išskirtinio talento mergina, energingas trisdešimtmetis Amerikos indėnų kilmės rašytojas, senovinis teatro balsas, savo geriausius darbus pateikęs praėjusio šimtmečio viduryje, ir keturiasdešimt ketverių Lotas – kaip jam atrodė, vidutinio amžiaus atstovas. Rytas buvo didingas, nutviekstas rausvų saulės spindulių, pūtė žvarbokas vėjas, o visi jie vienu ar kitu lygmeniu žavėjosi vienas kito darbu, keturi dramaturgai su renginio vedėju, laukdami simpoziumo pradžios, žaliojoje salėje įniko į burboną ir paskalas, todėl užlipę ant scenos jautėsi šiek tiek įkaušę. Auditorijoje tilpo penki tūkstančiai žmonių, ir visos vietos buvo užpildytos. Žiūrovų buvo prisigrūdę ne tik praėjimuose tarp eilių, bet ir gretimose patalpoje su skystųjų kristalų ekranu. Šviesos buvo tokios ryškios, kad nuo scenos sunkiai išžiūrėjai toliau negu pirmą eilę, kur drauge sėdėjo žmonos. Matilda platininiais plaukais šypsojosi Lancelotui iš kraštinės kėdės.

Lancelotą pakylėjo plojimai bei išsamūs komentarai, papildyti trumpomis scenomis iš kiekvieno dramaturgo repertuaro,

kurias suvaidino vaidybos kurso studentai. Sekti renginio eigą jam ėjosi sunkiai. Tikriausiai padaugino burbono. Savo rašytą pjesę jis suprato. Miriam iš „Šaltinių“ buvo tobula: patraukli, iškilų formų, žvilgančiais vario spalvos plaukais. Jis iškart suprato, kad jai lemta vaidinti kine.

Vėliau prasidėjo diskusija. Teatro ateitis! Pirmos mintys? Senukas tuoj pat pradėjo postringauti pseudobritišku akcentu. Ką gi, teatro neištūmė radijas, teatro neužgožė filmai, teatras atsilaikė prieš televiziją, taigi kvailoka manyti, kad internetas – kad ir koks jis būtų viliojantis – galėtų nugalaboti teatrą, tiesa? Paskui prabilo indėnų karys. Menkinami balsai, skirtingų rasių balsai, balsai, kurie įprastai tildomi, bus išgirsti aiškiau nei bet kada ir užgoš nuobodžią susenusių baltaodžių patriarchų beletristiką. Susimąstęs Lancelotas ramiai atsakė, kad net tie nuobodūs susenę baltaodžiai patriarchai gali papasakoti istorijų, todėl teatro ateitis yra tokia pati, kokia buvo jo praeitis: naujų pasakojimo būdų kūrimas. Jis šypsojosi. Kol kas klausytojai plojo tik jam. Visų akys buvo nukreiptos į merginą, kuri gūžtelėjo kramtydama nagus.

– Nežinau. Nemoku spėti ateities, – atsakė.

Technologijų amžiaus įtaka? Galų gale juk susirinkome Silicio slėnyje. Klausytojai nusijuokė. Karys įsiterpė veltui aiškindamas, kad „YouTube“, įvairūs kursai internetu ir kitokios naujovės pavertė žinias demokratiškomis. Tikėdamasis palai-kymo žvilgtelėjo į merginą. Feminizmui sulyginus namų ūkio darbus, moterims buvo leista atsisakyti gimdyti vaikus ir sunkiai plušti. Ūkininko žmona Kanzase, kadaisė paprasčiausia namų šeimininkė, nuiminėjusi derlių, šluosčiusi vaikams užpakalius ir mušusi sviestą, dabar gali dalį savo darbų atiduoti ir iš žmonos virsti kūrėja. Naudodamasi kompiuteriu ji gali susipažinti su įvairiausiomis naujovėmis, žiūrėti spektaklius namuose,

savarankiškai išmokti kurti muziką ir tapti naujausio Brodvėjaus miuziklo autore kojos nekeldama į bedvasį trečiąjį pragaro ratą – Niujorką.

Lancelotas susierzino. Kas šitas kvailys manosi esąs ir kodėl manosi galįs kaip užsikirtusi plokštelė spjaudyti ant kitų žmonių ir jų gyvenimo būdo? Lancelotas dievino savo pragaro ratą!

– Nemokykime kitų pasaulio žmonių, – pasiūlė jis. Juokas salėje. – Kartais mes, kūrybiški žmonės, tampame tokie narcisistai, kad tiesiog tikime savo gyvenimo būdą esant didžiausiu brangakmenių žmonijos karūnoje. Tačiau dauguma mano pažįstamų dramaturgų yra bukagalviai menkystos, – senukas pritariamai suriaumojo, – o jų žmonos kur kas vertesnės. Jos yra geraširdiškesnės, dosnesnės ir apskritai nusipelno daugiau. Tvarkingo, patogaus ir ramaus gyvenimo kūrimas yra kilnus darbas. Šis pasirinkimas prilygsta pasirinkimui visą gyvenimą dykaduoniauti. Žmona santuokoje atlieka dramaturgės vaidmenį, jos pastangos nepaprastai svarbios rezultatui, net jei jos indėlis niekada tiesiogiai nepripažįstamas. Šis vaidmuo šlovingas. Tarkim, mano žmona Matilda prieš daugelį metų metė darbą, kad manasis eitųsi kaip per sviestą. Jai patinka gaminti valgių, švarintis ir redaguoti mano kūrinis. Visa tai darydama ji jaučiasi laiminga. Ir koks menkysta drįstų niekinti ją sakydamas, kad ji verta mažiau, mat nėra šeimos kūrėja?

Lancelotas liko patenkintas tuo, kaip sklandžiai žodžiai liejosi jam iš lūpų. Mintyse jis padėkojo aukštesnėms galioms už savo iškalbingumą.

Jaunoji dramaturgė karčiai atsakė:

– Aš esu žmona ir turiu žmoną. Man nepatinka klausytis, kaip viską skirstome į vyrišką ir moterišką.

– Žinoma, kalbu apie žmoną kaip apie belytį partnerį, – patikslino Lancelotas. – Būna ir vyriškų žmonių. Aktorystės

metais man taip stigo darbo, kad praktiškai tvarkiau visą namų ūkį, o Matilda uždirbdavo pragyvenimui. – Jis plovė indus, tai buvo tiesa. – Kad ir kaip ten būtų, egzistuoja esminis lyčių skirtumas, kurį šiuolaikiniame pasaulyje minėti yra politiškai nekorektiška. Tik moterys gali gimdyti vaikus, jos juos žindo ir tradiciškai rūpinasi. Tai užima neišmatuojamą galybę laiko.

Šypsodamasis jis laukė plojimų, tačiau kažkas pasisuko ne ta linkme. Salėje įsivyravo mirtina tylą. Auditorijos gale žmonės garsiai kalbėjo. Ką jis padarė? Puolęs panikon jis atsi-
gręžė į Matildą, ši sėdėjo nuleidusi akis į batus.

Jaunoji dramaturgė suraukė antakius ir pabrėždama kiekvieną žodį tarė:

– Nejaugi ką tik pasakei, kad moterys nėra kūrybos genijai dėl to, kad susilaukia vaikų?

– Ne, – atsakė jis. – Viešpatie, ne. Ne *dėl to*. Niekada šitaip nepasakyčiau. Aš myliu moteris. Ir ne visos moterys susilaukia vaikų. Pavyzdžiui, mano žmona. Bent jau kol kas. Bet pripažinkime, visiems duotas baigtinis kūrybiškumo kiekis, lygiai taip pat kaip gyvenimo trukmė, ir jei moteris nusprendžia susikurti tikrą, o ne įsivaizduojamą, gyvenimą, – tai šlovingas pasirinkimas. Pagimdžiusi kūdikį moteris kuria kur kas daugiau nei išgalvotą pasaulį popieriaus lape! Ji kuria pačią gyvybę, ne vien jos regimybę. Nesvarbu, kokių kūrybinių aukštumų pasiekė Šekspyras – jis niekuomet neprilygs vidutinei neišprususiai to meto moteriai, tapusiai motina. Jos kūdikiai buvo mūsų protėviai – be jų čia nebūtų mūsų. Ir apskritai niekas negali tvirtinti, kad bet kokia pjesė yra verta žmogaus gyvybės. Noriu pasakyti, kad remiuosi scenos istorija. Jei moterys per visą žmonijos istoriją parodė mažiau kūrybinio genialumo už vyrus, tai tik todėl, kad jų kūriniai yra vidiniai, savo energiją jos skiria pačiam gyvenimui. Tai kūniškas genialumas. Nejaugi ginčysitės, kad tai

neprilygsta vaizduotės genialumui? Manau, visi galime sutarti, kad moterys nenusileidžia vyrams, o daugeliu atžvilgiu juos net lenkia, tačiau jų kūrybos regime mažiau, nes savo kūrybines galias jos nukreipia ne į išorę, o į vidų. – Šnabždesiai salėje darėsi vis piktesni. Priblokštas jis klausėsi ir išgirdo tyliai plojančią tik vieną kitą klausytoją. – Ką? – nesuprato.

Įsiterpęs paantrinti senukas pradėjo pasakoti tokią ilgą ir painią istoriją apie save, paminėjo Liamą Nisoną, Polą Niumaną ir Vaito salą, kad šaltas Lanceloto prakaitas spėjo išdžiūti, pulsas išsilygino. Jis dar kartą pažvelgė į Matildą vildamasis sugauti jos žvilgsnį ir juo pasiguosti, tačiau pamatė tik tuščią kėdę.

Staiga jo pasaulis suskilo. Lancelotas susverdėjo. Matilda išėjo. Matilda viešai atsistojo ir paliko salę. Matildos kantrybės taurė buvo perpildyta. Kuriam laikui? Amžiams? Galbūt išėjusi į vaikišką Palo Alto saulėkaitą ir pajutusi spindulius, glostančius veidą, ji suvoks tiesą, kad jos gyvenimas būtų susiklostęs kur kas geriau be jo, kad ją – šventąją – niekam tikęs sutuoktinis tempė žemyn. Nuo troškimo jai paskambinti Lancelotui panižo delnai. Iki diskusijos pabaigos jaunesnieji dalyviai ir vedėjas nedrįso nė pažvelgti į Lancelotą. Taip buvo geriau, mat jam prireikė neišmatuojamos stiprybės likti savo vietoje. Šitaip nepatogiai jis prasėdėjo iki galo, o atėjus laikui susitikti su klausytojais tarė vedėjui:

– Manau, būsiu priverstas atsisakyti užkandžių. Nenoriu, kad man nurautų galvą.

Ieškoti Matildos pirmiausia jis nuskubėjo į žaliąją salę, tačiau jos ten nebuvo. Pro duris į koridorių pasipylė žmonių cunamis, todėl šmurkštelėjęs į privatų neįgaliųjų tualetą pamėgino jai paskambinti. Jos telefonas ilgai skambėjo, bet ji, deja, taip ir neatsiliepė. Jis klausėsi, kaip minios šurmulys koridoriuje įsisiūbavo, tačiau neilgai trukus pritilo.

Kuri laiką jis spoksojo į savo atvaizdą veidrodyje. Jo kakta buvo tokia aukšta, kad galėjai palaikyti ją asmenine skelbimų lenta, keistos formos nosis, regis, augo su metais, o ploni plaukeliai ant ausų ištiesinti siekė colį. Visą gyvenimą jis puikavosi savo bjauria išvaizda taip, lyg būtų neprilygstamas gražuolis. Kaip keista. Po kurio laiko nusprendė pažaisti pasjansą telefonu. Šitai netrukus virto penkiolikos partijų maratonu; po kiekvienos jis vis mėgino prisiskambinti Matildai. Galiausiai telefonas gėdingai pyptelėjo ir išsijungė. Gurgiantis skrandis priminė, kad nuo pusryčių San Fransisko viešbutyje jis kąsnio burnoje neturėjo. Jis žinojo, kad simpoziumo organizatoriai žadėjo pietus, todėl akimirka susimąstė apie desertą – karčią šaltą arbatą su šokoladiniu pyragaičiu, tačiau jo širdis virptelėjo iš nusivylimo, mat buvo beveik trečia valanda po vidurdienio, todėl pietūs jau seniai praėjo. Iškišęs galvą pro duris žvilgtelėjo į koridorių, kuriame, jam užėjus į tualetą, zujo minia žmonių, tačiau dabar jis buvo tuščias. Nuslinkęs palei sieną dirstelėjo už kampo, tačiau ir kelias durų link buvo laisvas.

Išėjęs lauk sustojo aikštėje, kur galybė studentų su milžiniškomis kuprinėmis ruošėsi vieną dieną užvaldyti pasaulį. Lengvas vėjelis švelniai glostė jam veidą.

– Ir kaip jums ne gėda, – pasigirdo balsas dešinėje. Akies krašteliu jis pastebėjo moterį nedidele galva ir plonais, juodai dažytais plaukais. – O kai pagalvoji, man visuomet patiko jūsų darbai. Nė už dyka būčiau neėmusi bilieto į rankas, jei būčiau žinojusi, kad šitaip nekenčiate moterų.

– Apie ką jūs kalbate?! Aš dievinu moteris, – pradėjo gintis Lotas.

– Taip sako visi moterų nekenčiai, – prunkstelėjo ji. – Jums patinka jomis naudotis.

Šis pokalbis buvo beviltiškas. Tiesa, jam patiko smagintis su moterimis, net jei po vestuvių smaginosi su viena vienintele. Apsisukęs jis nuskubėjo palei tinkuotą sieną ir slėpdamasis šešėliuose, sliūkindamas pro nudžiūvusius eukaliptus ir kojomis traiskydamas uogas, sutrikęs atsidūrė *El Camino Real* gatvėje. Nors jautėsi sumautai, Lancelotas pasuko atgal link San Fransisko. Kur kas kaitresnė, nei jam iš pradžių atrodė, saulė sunkė iš jo prakaitą. Gatvė buvo begalinė; jam ėmė svaigti galva. Jis klajojo po rajoną su namais už aukštų vartų, rausvais oleandrais ir kaktusų sodais. Pasiekęs kitą judrią gatvę, perėjo į kitą pusę prie meksikietiškos kavinukės, kur neabejotinai galės ko nors užkąsti ir atsipūsti. Stovėdamas eilėje sumokėti jis sušveitė pusę savo porcijos. Vis dar kramtydamas įkišo ranką į kišenę ieškoti piniginių. Prisiminus, kad paliko ją viešbučio kambaryje, jį pervėrė baimės strėlė. Tokiose išvykose jam niekuomet nereikėdavo mokėti, o jei vis dėlto prireikdavo, šalia visada stovėdavo Matilda su rankine. Atvirai pasakius, jam nepatiko, kaip su pinigine kišenėje atrodo jo užpakalis – tarsi iškilęs auglys. Jam kur kas labiau patiko lygus pasturgalis be piniginių.

Jis trūktelėjo pečiais, o kasininkas primerkė akis ir iškeikė jį ispaniškai. Nuleidęs lėkštę jis atsakė:

– Aš atsiprašau, *lo siento*.

Tai kartodamas atatupstas spruko pro duris.

Galiausiai atsidūrė arklio pasagos formos prekybos centre, kur akies krašteliu pastebėjo tai, kas iš nuostabos privertė jo pilve plazdenti drugelius – telefono automata. Tokio daikto jis neregėjo ištisus dešimtmečius. Jis surinko vienintelį telefono numerį, kurį mobiliųjų amžiuje prisiminė po šiai dienai. Koks palengvėjimas laikyti rankoje sunkų ragelį, užuosti prieš jį kalbėjusiojo kvapą, jausti prakaito likučius. Kitame linijos gale

pasigirdo motinos balsas. Ar ji sutiks mokėti už skambutį? O Dieve, žinoma, sutiks.

– Lancelotai? Mielasis? Kas atsitiko? Ar skambini dėl tos savo žmonos? Vargeli, ar ji tave paliko? – ėmė klausinėti ji.

Jis nuriijo jaudulį taip, lyg jau būtų išgyvenęs šią akimirką. Tik kada? Koledže, netrukus po šeštadienį įvykusios vestuvių ceremonijos, kai nubėgo į savo kambarį, kuris staiga ėmė atrodyti toks ankštas, menantis vaikystę. Susigrūdęs drabužių į krepšį slaptam medaus mėnesiui Meino pakrantėje, paėmė telefoną ir stengdamasis valdyti susijaudinimą paskambino motinai pranešti, kad susituokė.

– Nieko panašaus, – atrėžė ji.

– Tikrai. Tai jau padaryta, – tikino jis.

– Tada ištaisyk tai. Tuoju pat išsiskirk, – spaudė ji.

– Ne, – prieštaravo Lotas.

Tuomet ji tarė:

– Lancelotai, kaip manai, kokia mergina už tavęs tekėtų? Pamąstyk. Imigrantė? Aukso ieškotoja?

– Nei viena, nei kita, – atsakė jis. – Matilda Joder. Nuostabiausias žmogus šioje planetoje. Tau ji patiks.

– Nepatiks, – atšovė mama. – Neketinu su ja pažindintis. Arba tuoj pat anuliuosi šitą nesąmonę, arba neteksi palikimo. Daugiau jokių kišenpinigių. Ir kaipgi žadi išgyventi didmiestyje be cento? Nejau įsivaizduoji, kad prasimaitinsi iš *aktorystės*? – postringavo ji. Lotas tada susimąstė apie gyvenimą be Matildos.

– Verčiau mirsiu, – atsakė.

– Mano mielas, tu dar paminėsi mano žodžius.

Jis atsiduso ir tarė:

– Mamyte, tikiuosi, kad tu ir maža tavo širdis gyvensite ilgai ir laimingai.

Jis padėjo ragelį amžiams nutraukdamas juos siejantį ryšį. Dabar Kalifornijos saulėje jis jautėsi suirzęs. Jį pykino.

– Ką pasakei? – paklausė.

– Man nuoširdžiai gaila, – kalbėjo jo motina. – Tikrai. Mielasis, visus šiuos metus laikiau prikandusi liežuvį. Visas tas skausmas, tas atstumas tarp mudviejų – tai buvo bereikalinga. Ta velnio išpera. Taip ir maniau, kad anksčiau ar vėliau ji tave įskaudins. Kodėl gi tau negrįžus namo. Reičelė su Elžbieta ir vaikais atvažiavo paviešėti. Selei širdis iš džiaugsmo iššoktų, jei tik gautų progą tave palepinti. Grįžk namo, ir tavo moterys tavimi pasirūpins.

– Ak, – aiktelėjo jis. – Ačiū, tačiau atsisakysiu.

– Nesupratau? – paklausė ji.

– Paskambinau, nes pamečiau savo mobilųjį, – atsakė jis. – Norėjau pranešti Selei, jei Matilda imtų karštligiškai manęs ieškoti. Tegu pasako jai, kad netrukus grįšiu su šampanu ir sūriu vakarėliui, – kalbėjo jis.

– Klausyk, brangusis... – prabilo Antuanetė, tačiau Lancelotas ją pertraukė.

– Iki.

– Myliu tave, – tarė ji, tačiau jis jau nebeišgirdo.

Antuanetė nuleido ragelį. Negali būti. Nejau jis dar kartą iškeitė savo motiną į tą žmoną? Tik ne po to, kai Antuanetė paaukojo jam viską. Be jos jis niekuomet nebūtų tapęs tuo vyru, koks yra šiandien. Jis niekuomet nebūtų įamžinęs jos taip, kaip tik ji išmokė. Berniukai priklauso savo motinoms. Nors virkštelė buvo perkirpta prieš dešimtmečius, tačiau juos visuomet sies tas šiltas, nematomas įsčių ryšys.

Už lango vandenynas užmetė bangų tinklą į baltą smėlį, tačiau atsitraukė nieko nepagavęs. Antuanetė žinojo, kad rausvo namelio kopose sienos klausėsi. Jos svainė virtuvėje kočiojo

riešutinio sviesto sausainių tešlą, dukte su vaikais grįžo iš pajūrio ir dabar prausėsi po lauko dušu. Viešpatie, suteik jai tvirtybės, mat ją pykino nuo šitų mažų, baimingų tamsuolių. Akivaizdu, kad savo sūnų ji mylėjo labiau, nes jis buvo toks pat didis ir žėrėjo auksu kaip ji. Pelės mielos, tačiau riaumoja tik liūtai.

Virtuvėje Selė nerimastingai voliojo sausainių tešlą riebaluotuose delnuose. Suskambus telefonui Antuanetės balsas miegamajame netikėtai pakilo. „Ar skambini dėl tos savo žmonos?“ Selė susimąstė apie svainę. Nors ji atrodė suplakta iš cukraus pudros, viduje slypėjo kartus, juodas graikinis riešutas. Selė jaudinosi dėl vargšelio berniuko Lanceloto, kurį nors prie žaizdos galėjai dėti. Ji panoro paskambinti Matildai ir išsiaiškinti, kas iš tiesų dedasi, tačiau susilaikė. Šią akimirką ji niekuo negalėjo padėti. Ji buvo toli gyvenanti, tačiau visuomet pagelbėti pasiruošusi tetulė.

Po kurio laiko Antuanetė pakilo ir veidrodyje sugavo savo atvaizdą. Jos veidas raukšlėtas, išsekęs, patinęs. Ką gi, nenuostabu. Juk šitokių pastangų prirėmė, kad apsaugotų sūnų. Pasaulis su kiekviena prabėgančia akimirka darėsi pavojingesnis ir kėsinosi subyrėti jai praradus budrumą. Ko tik ji nepadarė dėl Lanceloto, ko tik nepaaukojo! Galvoje šmėstelėjo mintis apie didžiąją paslaptį, kuri bus atskleista po jos mirties, – jis nenumanė, kokiomis pažintimis jai teko pasinaudoti, kokius košmarus buvo priversta dėl jo išverti. Argi ji savo valia pasirinko suleisti šaknis šiame ankštame rausvame apširusiame namelyje? Ne. Už Gaveino paliktus pinigus ji galėjo maudytis prabangoje. Būtų apsistojusi viršutiniame prabangiausio Majamio viešbučio aukšte, užsisakinėjusi į kambarį, ko tik įsigiestų. Marmurinis vonios kambarys būtų erdvesnis už šitą lūšną. Apačioje lyg deimantas žėrėtų saulės spinduliai. Tačiau ji pasiryžo neliesti daugiau Gaveino pinigų, nei reikėjo išgyventi.

Viskas buvo skirta jos vaikams, nustėrusiems jų veidams, kai sužinos, kiek ji dėl jų paaukėjo. Jai prieš akis vėl iškilo sena guodžianti vizija, tokia tikra, tarsi ne kartą per televiziją matytas serialas. Jos sūnus juodu kostiumu – jo ji nebuvo mačiusi ištisus dešimtmečius, todėl jos mintyse jis vis dar buvo išstypęs, spuoguotas vaikas, kurį prarijo šiaurinės valstijos, – ir nunešiotais marškiniais, jo žmona apsiskarmalavusi juodai, neskoningai pasidažiusi. Mėlyni akių šešėliai, rudas lūpų pieštukas, nutįsę plaukai. Šitaip ji juos įsivaizdavo. Selė įteiks jam voką su laišku, kuriame Antuanetė paaiškins viską, ką dėl jo padarė. Jis nusigręš, su ašaromis akyse atplėš voką. „Ne!“ – suriks. O kai žmona pamėgins atsargiai paglostyti jam petį, jis ją atstums ir užsidengęs veidą delnais ims gedėti visų tų metų, kai nepasivargino motinai padėkoti.

Eidama koridoriu Reičelė pamatė motiną savo kambaryje. Išvydusi dukterį veidrodyje, Antuanetė užsitempė besišypsantį veidą ant griežtojo, tarsi kaukę. Jos dantys vis dar buvo balti.

– Reičele, man regis, Selė iškepė sausainių mažiesiems, – tarė Antuanetė. Prasispraudusi pro duris, ji skausmingai lėtai nukrypavo koridoriu ir šleptelėjo į minkštasuolį. – Tikriausiai sau labiau nebepakenksiu paragavusi vieną ar du, – pridūrė koketiškai šypsodamasi.

Reičelė netruko susiprasti ir pasilenkė su sausainių padėklu tuo pačiu senu, pataikūnišku būdu. Tik dėl savo vienintelio motina būtų šitaip suirzusi. Viešpatie, Lotai! Dabar Reičelei teks kitą atostogų dalį praleisti raminant žvėrį. Iš širdies gilumos netruko iškilti senas pyktis broliui. [Kilnieji jaučia taip pat kaip mes, eiliniai mirtingieji; skirtumas tik tas, kaip nusprendžia pasielgti.] Troškimą išberti tuos kelis visa griauančius žodžius, kurie sukeltų siaubingą katastrofą Loto gyvenime,

ji nusprendė nutylėti, užrakinti giliai savyje. Išgirdusi vaikus dundant laiptais aukštyn, ji įkvėpė ir pasilenkė žemiau.

– Paimk dar keletą, mamyte, – pasiūlė.

– Ačiū, brangioji, – atsakė ši, – jei neprieštaruji, taip ir padarysiu.

Kad nusiramintų po pokalbio telefonu su motina, Lancelotas išstis dvidešimt minučių prastovėjo autobusų stotelės ženklo šešėlyje klausydamasis susijaudinusių jaunuolių pašnekėsių. Tik autobusui supūškavus ir priklaupus kaip drambliui, kad keleiviai galėtų išlipti, susivokė, kad be pinigų toli nenuvažiuos. Pagalvojus apie Matildą linko keliai. Mintyse be paliovos skambantys paties ištarti žodžiai dabar atrodė nuodingi. Jeigu pagal jo teoriją moteris kūrybinį genialumą atskleidžia savo atžalomis, ką tai reiškė Matildai, kuri jų neturėjo? Kad ji menkesnė? Menkesnė už moteris, tapusias motinomis? Menkesnė už jį, mat jis kažką sukūrė? Juk iš tiesų jis šitaip nemanė! Jis tikėjo ją esant aukščiau visų. Jis nebuvo jos vertas. Ji tikriausiai grįžo į viešbutį, susikrovė daiktus, sėdo į geltoną taksi ir išvažiavo į oro uostą, kad galėtų išskristi toliau nuo jo. Pagaliau išaušo toji diena. Ji išėjo palikusi jį be nieko.

Kaip jis be jos išgyvens? Valgyti jis yra gaminęsis, tačiau niekada gyvenime nešveitė tualetu, niekada nėra sumokėjęs nė vienos sąskaitos. Kaip jis be jos rašys? Ak, tas giliai tūnantis žinojimas, kiek daug ji prisidėjo prie jo darbo. Nežiūrėk ton pusėn, Lotai, apaksi.

Prakaitas ant jo marškinių spėjo išdžiūti. Jam reikėjo *ko nors* imtis, kažkaip išiekvoti energiją. Iki miesto buvo ne daugiau kaip trisdešimt mylių. Ten vedė vienintelis kelias – tiesiai į šiaurę. Diena buvo graži. Jo kojos ilgos ir ištvermingos; ir eiti jis mokėjo sparčiai – penkias mylias per valandą įveiktų. Į viešbutį tikriausiai grįžtų apie vidurnaktį. Galbūt ji dar

neišvyko. Galbūt jos įniršis šiek tiek atslūgo. Galbūt ji pasimėgavo masažu viešbučio grožio salone, užsisakė pietus į kambarį, pasižiūrėjo nepadorų filmą ir šitaip jam atsikeršijo. Pasvyvia agresija. Savu stiliumi.

Jis leidosi į kelią stebėdamas saulę savo kairėje, kiekviena name parke gurkštelėdamas vandens. Tačiau jo nepakako. Jį kamavo troškulys. Pavakariais jis priėjo oro uostą ir vėjyje užuodė sūrios pelkės kvapą. Eismas buvo siaubingas – jo vos nepartrenkė galybė dviratininkų, trys sunkvežimiai ir tamsoje riedžiu važiuojantis žioplys.

Eidamas jis nesiliovė mąstęs apie tai, kas nutiko simpoziume. Diskusija nesiliovė sukūsis jo galvoje. Po keleto valandų ji virto istorija, kurią jis pasakotų būriui bičiulių bare. Po kelių mėginimų įsivaizduojami draugai įkaušo ir pasijuokė iš jo pasakojimo. Įvykius mintyse jis kartojo tol, kol jie nustojo skaudinti. Jie virto komiškais ir nebevertė gėdytis. Moterų niekinimas buvo visiškas absurdas. Tai apie jį galėtų paliudyti šimtai moterų prieš Matildos erą. Jo žodžiai buvo suprasti neteisingai! Baimė dėl to, kad Matilda jį paliks, taip pat nublanko. Ji supras, kad per jautriai reagavo, ir ims gėdytis. Tai ji puls jo atsiprašinėti. Jis nusileis ir sutiks, kad ji įrodė savo. Jis jos nekaltino. Jinai jį mylėjo. Širdyje jis visuomet išliko optimistas. Viskas susitvarkys.

Pagaliau pasiekęs miestą, jis vos nepravirko iš dėkingumo už siauresnius kvartalus, šaligatvius ir nuo vieno prie kito jį vedančius gatvių žibintus.

Jis jautė, kad pėdos srūva krauju. Jo oda nusvilo kaitrioje Kalifornijos saulėje, burna buvo perdžiūvusi, skrandis susitraukęs iš alkio. Jis dvokė taip baisiai, lyg būtų išsimaudęs prakaito kūdroje. Sunkiai užsikeberiojęs į kalną užėjo į viešbutį, kur jį, dėkui Dievui, pasitiko vakar juos užregistravęs administratorius.

– Vaje! Pone Setervaitai, kas nutiko? – išsižiojo jis.

– Mane apiplėšė, – gergždžiančiu balsu atsakė Lotas, nes iš dalies tai buvo tiesa. Klausytojai nuplėšė jam savigarbą.

Administratorius nedelsdamas pakvietė pasiuntinuką su viešbučio vežimėliu neįgaliesiems, kuris nugabeno Lotą į liftą, atrakino numerio duris ir įstūmė vidun. Lovoje iš po antklodės nuoga pašokusi Matilda nusišypsojo Lotui.

– Ak, štai ir tu, mano meile, – tarė. Koks pavydėtinas šal-takraujiškumas. Išties ji buvo tikras pasaulio stebuklas.

Pasiuntinukas nusilenkęs išėjo kažką tyliai murmedamas apie nemokamą kambario aptarnavimą.

– Vandens, – išgargė Lotas. – Prašau.

Matilda atsistojo, užsimetė chalata, nuėjusi į vonios kambarį pripylė stiklinę vandens ir skausmingai lėtai padavė jam. Jis išmaukė jį vienu atsikvėpimu.

– Ačiū. Prašau dar, – išspaudė jis.

– Man bus malonu pasitarnauti, – atsakė ji plačiai šypso-damasi, tačiau liko stovėti vietoje.

– M., – tarė jis.

– Klausau, mano kūrybos genijau? – metė ji.

– Nebebausk manęs. Aš esu kvailys, netinkamas gyventi visuomenėje. Dangstydamasis privilegijomis kaip nematomu apsiaustu, įsivaizduoju, kad jos suteikia man ypatingų galių. Nusipelniau mažiausiai dienos lazdų ir gero tuzino supuvusių kiaušinių į kaktą. Atleisk man.

Ji prisėdo ant lovos krašto ir abejingai pažvelgė į Lotą.

– Jei kalbėtum nuoširdžiai, galbūt patikėčiau. Tu ir tavo arogancija.

– Žinau, – atsakė jis.

– Tavo žodžiai reiškia daugiau nei daugumos žmonių. Svaidaisi jais nepagalvojęs, kad gali įskaudinti ne vieną, – pa-aiškino ji.

– Mane jaudina tik tai, ar įskaudinau tave, – atsakė Lancelotas.

– Galvoje esi susikūręs mano paveikslą. Tačiau tai nesuteikia tau teisės kalbėti už mane. Aš tau nepriklausau, – pareiškė ji.

– Tuoj pat liausiuosi daręs viską, kas tave liūdina. Būk gera, meldžiu tavęs, atnešk man dar vandens.

Atsidususi ji atnešė jam vandens. Pasigirdus beldimui į duris, ji atidarė. Už jų stovėjo pasiuntinukas su stumdomuoju staleliu, ant jo buvo butelis šampano, lėkštė lašišos su šparagais ir krepšelis minkštų, dar šiltų bandelių bei šokoladinis pyragas – desertas. Viešbučio dovana su atsiprašymu už vagystę. San Fransisko gyventojai buvo geraširdžiai – nusikaltimai čia buvo retenybė. Viešbutyje budi pirmosios pagalbos gydytojas, jei jiems prireiktų, ir taip toliau. Jiems tereikia tarti žodį, ir jų pageidavimas bus įvykdytas.

Žmonos stebimas Lotas puolė valgyti, tačiau sukramčius vos keletą kąsnių susvaigo galva. Atsistojęs – nors atrodė, kad jo pėdos nukirstos kirviu – nusvirduliavo į vonią. Drabužius ir batus sumetęs į šiukšlių dėžę, ilgam paniro į karštą vandenį, žiūrėjo, kaip iš žaizdų sunkiasi kraujo srovelės. Visi dešimt kojų pirštų nagų buvo atsilupę. Veidą ir rankas, nusvilusias saulėje, jis šlakstė šaltu vandeniu. Tarsi naujai gimęs išlipo iš vonios ir Matildos pincetu ėmė pešioti plaukelius iš ausų. Kaktą įtrynęs prabangiu žmonos losjonu, meldė raukšles išsilyginti.

Išėjęs iš vonios rado Matildą nemiegančią, tuščiai spoksančią į knygą. Ji nuleido skaitalą, pakėlė akinius ant kaktos ir susiraukė.

– Jei nuo to pasijusi geriau, rytoj tikriausiai nepaeisiu, – tarė jis.

– Tada teks visą dieną praleisti lovoje su manimi, – atsakė ji. – Vadinasi, tu laimi. Bet kuriuo atveju tu laimi. Galiausiai

tau viskas susiklosto. Visuomet. Kažkas visuomet tave sergsti. Tai siutina.

– Tikėjaisi, kad neparsirasiu? Kad mane partrenks sunkvežimis? – paklausė jis susirangęs po antklode, galvą padėjęs jai ant pilvo. Šis tyliai sugurgė. Šokoladinio pyrago ant padėklo nebebuvo.

Ji atsiduso.

– Ne, kvaily. Tenorėjau tave keletą valandų pagąsdinti. Renginio vedėjas visą vakarą nesitraukė iš savo kabineto, mat buvome tikri, kad kas nors tave atves. Kaip tik šitaip, Lotai, būtų pasielgęs sveiko proto žmogus. O ne sumąstęs pėsčiomis grįžti į San Fransiską, pakvaišęs maniake. Ką tik paskambinau jam pranešti, kad parsiradai. Jis vis dar laukė savo kabinete. Vargšelis jau ėjo iš proto. Manė, kad tave už nufilmuotus pasisakymus pagrobė feminisčių gauja. Jo galvoje sukosi kastracijos scenarijai.

Pagalvojęs apie mačėtės kirtį Lancelotas susigūžė.

– Ek, – atsiduso ji. – Atėjus pietų metui, aistros nurimo. Pasirodo, praėjusių metų Nobelio premijos laureatas nuplėgijavo pusę savo kalbos, todėl socialiniuose tinkluose užvirė karštos diskusijos. Reikėjo tau pamatyti prie stalų sėdinčius, į telefonus akis įsmeigusius žmones. Tu, mano meile, šiandien tebuvai smulki žuvelė.

Jis pasijuto apgautas. Turėjo kilti daugiau aistrų – koks nepasotinamas!

Jis pyko tol, kol miegas paėmė viršų. Kurį laiką nenuleisdama nuo jo akių, ji giliai mąstė ir galiausiai užsnūdo neišjungusi šviesos.